

de hervormde kerk-inrichting ten aanzien van de leer ziet als „levens-uiting“, welke tegenover de gereformeerde „niet-zoo-maar-zus“-praktijk even gelijkwaardig is als de door God gewilde uitzetting der hartspier het is tegenover de evenzeer door Hem gewilde samentrekking dierzelfde hartspier, waarin ligt dan de bekeering? Dan heeft men en passant de zonden der Hervormde Kerk, die men met ons beweenen wil, tot deugden omgevoerd, en de geprezen zuiverheid der Gereformeerde Kerken tot een eenzijdigheid. Dan moeten we feitelijk niet — al worden we daartoe opgewekt — beiderzijds onze zonden beweenen, doch God danken voor onze prachtige wederzijdsche aanvulling.

Inderdaad: waar is de grens? Bij Heiler ligt de belijdenis van het protestantisme gerelativeerd. Wat zal men in confessionele kringen — aldus redeneerende — nog verder doen tegen Dr Boissevain? Tegen de N.C.S.V.? Tegen de roomschen? Tegen de... pluriformiteitsleer van Dr A. Kuiper, om welker bestrijding ik onlangs in Dr Kromsigt's orgaan geprezen werd, maar van welker „pink“ men hier zelf zijn „lendenen“ maakt? Wat zal men doen tegen Baur, het hoofd der Tübinger school, die ook tegenover den roomschen Möhler het evolutionistische synthesesprincipe van een verfilosofeerd protestantisme heeft willen verdedigen? Möhler had — terecht! — Schellings poging om boven de tegenstelling van roomsch-katholicisme en protestantisme uit te komen, willen bestrijden; Baur trachtte nu het protestantisme te redden uit de roomsche handen: in het roomsch-katholicisme had z.i. het objectieve element overheerscht, in het protestantisme het subjectieve; het moderne denken echter had, met name bij Schleiermacher, beide principes verzoend.

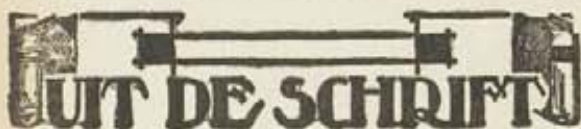
Men ziet het: de idealen van Dr Kromsigt zijn niet nieuw; hij past ze alleen maar op Nederlandsch-protestantsche verhoudingen toe. Maar wij kunnen ze niet aanvaarden. Want:

a) elke kerk heeft de zuiverheid der belijdenis te handhaven; en daarin de eenheid te zoeken, daarin zich universeel te weten (zie wat ik in mijn „Open Brief“ aan Prof. Kuiper opmerkte over de Encyclopaedie van Dr A. Kuiper);

b) heel die redeneering van Dr Kromsigt over de... bijzondere taak en het bijzonder recht der Herv. en der Geref. Kerken gaat uit van het historisch geworden, ikt dit achteraf door een theorie, doet alsof de loop der geschiedenis normatief was, d.w.z. norm zijn MAG, en lijdt dus feitelijk aan dezelfde kwaal, die we meenden te moeten bestrijden in de pluriformiteitsleer;

c) heel het systeem vervalt, als men weer in stee van het gegeven als uitgangspunt te nemen positie kiest in den eisch der verbonds-gehoorzaamheid. Want dan komt „het belijden“ en „het institueeren“ als konkrete, dagelijkse gehoorzaamheidsverrichting ons in spanning zetten, om het quietisme van een rusten in de belijdenis EN in het instituut als gegevenheden te breken.

K. S.

De clementie-tijd voorbij.

Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en het rookende vlaswiek zal Hij niet uitblussen, totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning.

Matth. 12:20.

Mattheus wijst hier op een profetie uit Jesaja, die nu vervuld wordt. Jesaja heeft eens gesproken (hfdst. 42) van een gekrookt riet en rookende vlaswiek. En „de woorden zien op den noodtoestand, waarin Israël in de ballingschap verkeert, inzonderheid het vrome Israël“ (Prof. J. Ridderbos, K. V.). Uitwendig gezien is de Messiaansche volksgemeenschap in Babel niet veel meer. Waar is de schoone opgang onder David, waar de glorie onder Salomo? Naar binnen, inwendig, kan en is ook in Babel een krachtig geloof geoefend in de Messiaansche belofte, maar naar buiten optredende in de wereld, is er van Gods theocratische gemeenschap niet veel overgebleven. En waar Jesaja ook dit hoofdstuk geschreven heeft „als in den tijd der ballingschap“ krijgt het volk, dat in ballingschap gaat, hier de concrete belofte van den VERGADERAAR, die een schoon vergaderingswerk doen zal.

En nu Mattheus 12 het vervuld worden dezer profetie. Men gaat al duidelijker zeggen, dat Jezus van Nazareth de Messias niet is, men vindt al meer, dat Hij niet LIJKT. Maar houdt Jezus nu maar op, staakt Hij Zijn arbeid? Neen, Hij gaat door „met allen te genezen“. Aan Zijn woorden komt nu een einde, Hij spreekt nog alleen in gelijkenissen, maar Zijn wonderen blijven. En met Zijn wonderen legt Hij almaal de vraag voor aan Israël: „Lijkt Ik niet op Jesaja 42, de groote ver-

gaderaar“? Hij verblindt er niet één, Hij gewent ze zachtken aan het groote licht. Hij verwijt Zacheus niet, Hij slaat Nicodemus niet neer. Hij censuureert de overspelige vrouw niet, Hij eischt niet, maar waar nog iets gloort, dat versterkt Hij, waar nog iets recht op staat, bouwt Hij. Hij vestigt de aandacht maar op de profetie van Jesaja — ben Ik het niet? En ineens begrijpen wij het — het is de clementie-tijd voor Gods theocratische gemeenschap, voor de „rest der verkiezing“, dat straks zal worden „Israël naar den geest“. Hij is nog alleen maar kerk-vergaderaar, en Nicodemus, en Zacheus en de Samaritaansche, en de discipelen zij moeten alle erkennen: Hij heeft onze oogen zachtken gewend aan Zijn licht, Hij heeft ons voorzichtig in de Messiaansche eeuw gezet.

Maar deze vergaderaar van Jesaja 42 zal van optreden veranderen, als Hij het recht tot overwinning heeft gebracht. En naar den Oud-Testamentischen gedachten gang is het recht Gods aan den eenen kant het HEIL, waardoor de rechtvaardigen komen tot hun HEIL-STAAT en waardoor de onrechtvaardigen hun JAMMER-STAAT ontvangen. Welnu, heeft Jezus dit RECHT niet tot overwinning gebracht op Goeden-Vrijdag-Paschen, heeft Hij toen het RECHT niet gegrond op aarde? En heeft Zijn rechtsworsteling op Golgotha en Zijn rechtstriumf op Paschen niet de glorie van Gods theocratische gemeenschap aan het licht gebracht, zoodat dit volk THANS niet meer behoeft te zijn een „gekrookt riet“, een „rookende vlaswiek“? Na Paschen kan komen de schoone opgang van het Israël naar den geest, een opgang onder HEM, Jezus Christus, die meer is dan David en Salomo, naar buiten optredende kan de Messiaansche levensgemeenschap nu een schoon gelaat vertoonen aan de wereld, en in de wereld gaan met krachtigen tred, want zij heeft nu haar glorie in den Paaschvorst.

En zoo zeer is dit waar, dat na Paschen Jezus diezelfde theocratische gemeenschap in een nieuw instituut vergaderd en nu Nicodemus onder het Woord zet — wee hem, zoo hij nu een dwaalleeraar wordt —, Zacheus in de kerk zet — en pas op indien hij nu zou stelen —, de overspelige vrouw „vergaderd“ en censuureert door Zijn ambtsdragers, indien zij zich nu kwam te misgaan.

Hij is nu kerk-vergaderaar en kerkvorst. Hij lokt nu door het woord naar de kerk en zet de gekomenen daarna in de kerk onder het woord. Hij noodigt als de opperste wijsheid en deze noodiging is liefelijk (kerkvergaderaar) en van de kerk eischt Hij een opwassen in kennis en genade (kerkvorst). De clementie-tijd is voorbij, die gansch bijzondere tijd vóór het kruis, de Messiaansche levensgemeenschap, die eens dof en zwak in Babel zuchtte, die bijna was ondergegaan onder de blinde leidlieden, de farizeën en schriftgeleerden, zij MAG nu niet meer zijn een „geknaakt riet“, een „rookende vlaswiek“; indien zij dat THANS is, is dat ONWIL om uit HEM te leven de LICHTBRON (rookende vlaswiek) en de KRACHTBRON (gekrookt riet) van Zijn volk, en indien zij dat THANS is, zoo komt Hij en slaat nu neer. Denk maar aan de zeven Klein-Aziatische brieven in het laatste bijbelboek.

De clementie-tijd voorbij!

En dat vanwege de Paaschrechten van den Paaschvorst!

Zouden wij nu maar niet de 145 predicationes over het „gekrookte riet en rookende vlaswiek“, die er zijn, rustig laten liggen, en eens beginnen aan 145 preken over de paaschrechten van den Paaschvorst?

H.

v. d. B.

Eer is teer, ook voor huisgenooten.

Een wederom mijnerzijds in zijn geheel overgenomen Heraut-artikel — waarvoor ik mijn lezers verwijs naar „Persschouw“ — noopt mij nog eens tot een antwoord.

1. Het is in deze historie de tweede maal, dat Prof. Kuiper een zaak, die publiek is, bespreekt met behulp van particuliere en — postume informaties. Waar hij zoo bezorgd is voor „het recht der vreemdelingen“, zal hij mij niet euvelduiden, dat ik begin met een woord over zijn overneming van een brief van Dr Marmelstein. Want deze tast de eer van een huisgenoot aan, en Prof. Kuiper, wederom geciteerd door „De Rotterdammer“, biedt hem daarin in goed vertrouwen de gelegenheid. Toen ik Dr Beets en Dr van Lonkhuyzen geloofde, heette dat verdachtmaking, en de keus daarvan als wapen! Zij schreven over publieke zaken. Prof. Kuiper evenwel gelooft Dr Marmelstein in niet-publieke aangelegenheden, en publiceert het! „Eer is teer“, zegt Prof. Kuiper terecht. Ik herinner hem daaraan.

2. Dr Marmelstein moet het nu niet aan mij, doch aan zichzelf en aan de niet-remmende Heraut wijten, als ik thans iets zeg over wat hij zelf in het openbaar bracht. Hij bedient zich van het ééne orgaan om over den redacteur van het andere te klagen, dat deze hem doodzwijgt. We zullen zien.

3. Het eerste geval betrof een uitlating niet van mij — zooals Dr Marmelstein constateert — doch van den aan „De Heraut“ niet onbekenden Dr K. Dijk. Deze had naar aanleiding van een officieel bericht, dat ik zonder commentaar uit de officieele bron in „De Bazuin“ had geplaatst — het bericht ging over denzelfden Dr De Vrijer, over wien Prof. Kuiper in „De Heraut“ nr 2784 kritisch schreef — een opmerking geplaatst in „Haagsche Kerkbode“. Ik heb die opmerking overgenomen in „De Reformatie“, nr 35 van den 14en jaargang, d.d. 1 Juni 1934. Aan wat Dr K. Dijk zeide, voegde ik mijnerzijds geen enkel woord toe. Wil „De Heraut“ benevens „De Rotterdammer“ dat onthouden? Daarop kreeg ik een brief van Dr Marmelstein, die bezwaren maakte tegen het artikel Dr DIJK, en mij verzocht, deze bezwaren te publiceeren in „De Reformatie“. Ik heb toen niet Dr Marmelstein doodgezwegen, zooals deze, een tweede onwaarheid sprekende, beweert, doch hem gezegd, dat hij m.i. zich naar Dr K. Dijk wenden moest. Waar moet het heen, als ik iedereen, dien ik in Persschouw citeer, laat aanvallen in den rug? Men kan mij schrijven over wat IKZELF publiceer. Maar als ik andere auteurs citeer, heb ik geen recht, hen door derden te laten bestrijden in mijn blad. Men zou dan al heel gauw vragen, of ik s.v.p. de dames en heeren de eer van geciteerd worden wil besparen. Wat weet ik ervan, of een door mij geciteerde lust heeft, om een door mij hem opgedrongen polemieek te aanvaarden? Vindt Prof. Kuiper ook niet, dat hij lichtvaardig hielp veroordeelen? En dat ik in het geval van den Heraut-redacteur Dr K. Dijk recht heb gehandeld tegenover Dr J. W. Marmelstein? Zou Prof. Kuiper anders gedaan hebben? Misschien zegt deze: ja. Hij heeft althans eens een anoniemen heer, geheeten X, in „De Heraut“ nr 2467 (3 Mei 1925) een uitval laten doen tegen mijn brochure over „De Vrijmetselarij“; mijn op 2 Mei 1925 gedateerd antwoord werd in Heraut nr 2470, van 24 Mei 1925, een plaatsje gegeven. Dr De Moor, de toenmalige officieele recensent, schreef zijn beoordeeling in nr. 2498 (6 Dec. '25). Prof. Kuiper heeft toen dien heer, die mij geen enkel ingezonden stuk had aangeboden, niet gezegd: wend U tot den man zelf, hij schrijft in „De Reformatie“, „De Bazuin“ en in de „Delftsche Kerkbode“. Mogelijk denkt Prof. Kuiper dus anders dan ik over de vraag, hoe de eene huisgenoot-redacteur den anderen huisgenoot-redacteur bejegenen moet. Maar in elk geval meen ik nog altijd, dat ik Dr Marmelstein zeer terecht den „dienst“ heb geweigerd dien Prof. Kuiper dezen anonymus tegen mij inder tijd gunde. Niet ik zweeg Dr Marmelstein dood, maar hij deed dit zichzelf. Dr M. had zich tot Dr Dijk moeten wenden. De eer ook van Dr Dijk is teer; ik mocht niet de onderstelling wettigen, alsof een redacteur ook van „De Heraut“ (Dr Dijk) niet Dr M. recht zou doen. Prof. Kuiper handelt een paar regels verder over „lichtelijk en onverhoord oordeelen of HELPEN veroordeelen“. Het woord „helpen“ is door hemzelf gecursiveerd.

4. Nu het tweede geval, waarin Dr Marmelstein onwaarheid spreekt. Hij schreef mij — hij zegt het zelf — inzake prof. Wencelius een particuliere brief. Dien kan men slechts doodzwijgen, door hem onbeantwoord te laten. Feit is, dat ik hem op twee wijzen beantwoordde: particulier en publiek.

Ik heb in die publieke beantwoording gezegd, wat ik meende te moeten zeggen. Dr Marmelstein heeft in dien particulieren brief zijn best gedaan, te betogen, dat Prof. W. zoo'n vroom man was. Daaraan twijfelde ik nimmer. Hij heeft geconstateerd, dat hij een levendige belangstelling had voor het Calvinisme. Dat geloof ik van allen, die op het congres waren, en te Parijs. Maar hij heeft niet bewezen, dat Prof. W. calvinist was. Dat kon hij ook niet, evenmin als Prof. Kuiper, die een particulieren brief noodig had, om... het den man zelf te laten zeggen.

5. Dr Marmelstein noemt mijn rectificatie „niet-zeggend“ en „onjuist“. De verklaring is apodictisch genoeg; onze lezers kunnen — ik heb immers alles van „De Heraut“ overgenomen — voort nagaan, of ze ook juist is; men vindt mijn beide rectificaties in de nrs van 15 Maart (bl. 198, 2e kolom) en 22 Maart (bl. 207, 3e kolom). Ik heb na ontvangst van Dr Marmelsteins brief dadelijk geïnformeerd bij Dr v. Lonkhuyzen, dien ik geciteerd had; wat deze mij meldde gaf mij aanleiding tot het schrijven van de rectificatie op bl. 207. Daar staat tevens, waarom ik niet verder gaan kon. Ik meende, en meen nog, dat ieder het recht heeft, iemand te beoordeelen naar zijn publieke positie. Aan een neutrale onderwijsinrichting kunnen gereformeerden zijn, en and. r.n.; v.n. een inrichting, die een bepaalde kleur heeft, die links geörienteerd is, en opgericht is tegenover een orthodoxe inrichting van dezelfde

groep (Q weet — standpunt vaardig, bij voor is neutral dig, als m onderwij anders i

6. Van ik op, n persman ik anders letterlijk Wie eens denkende mij aanh

7. Ik verzochte geval-We heeft, v ruimte te zijn opme het „doo laten. Er bewaren, meteen l ongeacht melsteins van zijn

Vrije Pr

We zo en karaki Wat he u. G.“ k staat n orthodx konden Frankre te vinden de Union derzijds noemde l faculteit pellier. D is de in behooren (Fallot, heeft vo keld va rechts er besproke Eglises, mann, Fi zoowel „begrijpt, protestar mann sch het Calvi schreef (delijkheid 1896), e Gramma (1932), na matiek, l geschrift, halve de van de E cine“ he len verz

Deze b beheerd l'entretie testante z zijn over 1931—199 erkend. E teit geva op kerke dan ook geknoop aan k e fessoren exécutive overleg teit. En gewezen daarin (boven) E noemde door ke „gereform vertegen klok sla Hierm tevens a schieden worden den; de moeten culteit d fideisme

1) Les se trouva nous sont que 122 E pas assez